

HORVÁTORSZÁG EU CSATLAKOZÁSÁNAK KÉRDÉSEI

ENDRŐDI-KOVÁCS VIKTÓRIA

Az elmúlt hetek és napok értesülései szerint megvalósulni látszik a soros magyar elnökség egyik fő célja: az Európai Bizottság jóváhagyta Horvátország csatlakozását, és az optimista tervek szerint legkorábban 2013. július 1-jétől válhat az Európai Unió 28. tagállamává. A tervek szerint idén június végéig befejezik a csatlakozási tárgyalásokat, azaz az utolsó négy csatlakozási fejezetet is sikerül lezárni, ami még közelebb viszi Horvátországot az Európai Unióhoz, innen már majdnem valószínű az, hogy belátható időn belül megtörténik a csatlakozás. Ha ez nem is valósul/valósult meg, a soros magyar elnökség nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a csatlakozási tárgyalások előrehaladjanak, több fejezetet is sikerült lezárni az elnökség alatt. Az idáig vezető út azonban nem volt zökkenőmentes, illetve még jó néhány feladat vár a horvát gazdaságra, valamint az Európai Unióra is, mielőtt teljes jogú taggá válna.

A tanulmány célja, hogy bemutassa Horvátország és az Európai Unió kapcsolatát, annak kezdetétől, valamint ismertesse és elemezze a csatlakozást nehezítő korábbi és jelenlegi aktuális problémákat.

Kulcsszavak: Horvátország, Európai Unió, csatlakozási tárgyalások, problémák.

Horvátország és az Európai Unió kapcsolatfelvételének kezdetei

Horvátország és az Európai Unió kapcsolata viszonylag új keletű, nem tekint vissza több évtizedes múltra. A tényleges diplomáciai kapcsolatok kezdete csupán a kilencvenes évek elejére, a délszláv háború idejére tehető. Horvátország 1991. június 25-én kiáltotta ki a függetlenségét, az Európai Unió pedig az elsők között, 1992. január 15-én elismerte az ország függetlenségét (miután Lord Carrington rendezési terve, amely lényegében konföderációként együtt tartotta volna a jugoszláv közösséget és lehetőséget biztosított volna a területi autonómiák rendszerének a kiépítésére is, megbukott). A délszláv háború elhúzódása, a kilencvenes évek antidemokratikus vezetése, valamint a háborús bűnösök ügyei azonban lassították a diplomáciai kapcsolatok fejlődését, elmélyülését. Habár 1998-ban létrehozták Horvátországban az Európai Integrációs Hivatalt, valamint 1999-ben elkezdődött a Stabilizációs és Társulási Folyamat, a két fél kapcsolata a 2000-es évek elejétől javult erőteljesebben, mivel a 2000-ben hatalomra kerülő Szociáldemokrata Párt (SDP) és az új kormány komolyabban is elkötelezte magát az európai integráció mellett, célul tűzte ki az Európai Unióhoz való felzárkózást és csatlakozást. Innentől kezdve felgyorsultak az események: Horvátország 2001.10.29-én írta alá a Stabilizációs és Társulási Egyezményt (SAA), amely csupán 2005-ben lépett életbe, miután elfogták a horvát háborús bűnöst, Ante Gotovínát, és a hágai törvényszék elé (ICTY) elé került (lásd később részletesebben is). 2003-ban a horvátok beadták csatlakozási kérelmüket, 2004 áprilisában az Európai Bizottság pozitív véleményét fejtette ki a csatlakozást illetően és 2004 júniusától hivatalosan is tagjelölt Horvátország. A csatlakozási tárgyalások pedig 2005. október 3-án kezdődtek meg.

A csatlakozási tárgyalások jelenlegi állása

Az átvilágítás 2005 októberében kezdődött és 2006 júniusában fejeződött be, amikortól is elkezdődött a gyakorlati rész. Az első fejezetet 2006. június 12-én nyitották meg (Tudomány és Kutatás, Science and Research), amit még aznap le is zártak. Ezután szép lassan, de haladtak a csatlakozási tárgyalások. Több probléma akadt időközben, de bizakodásra ad okot az, hogy nemrég két nehéz fejezetet is sikerült lezárni: 2010 decemberében a 24-et (*Igazság, Szabadság és Biztonság; Justice, Freedom and Security*) és 2011 júniusában a halászattal foglalkozó fejezetet (13.). Jelenleg a tanulmány megírásának időpontjában ezután a csatlakozási tárgyalásokon már csak négy további fejezet maradt hátra: a 23-as, amely a bírói testülettel, igazságszolgáltatással és alapvető jogokkal foglalkozik, a versenypolitikával foglalkozó 8-as fejezet, a pénzügy és költségvetési feltételeket tagláló 33-as, valamint az egyéb ügyekkel foglalkozó 35-ös fejezet

(EurActiv 2011). A horvát csatlakozási tárgyalások során az egyes fejezetek megnyitásának, illetve lezárásának időpontjait az alábbi táblázat foglalja össze:

1. táblázat: A horvát csatlakozási fejezetek megnyitásának és lezárásának időpontjai

1 – Javak szabad áramlása	2008.07.25	2010.04.19
2 – Munkavállalók szabad áramlása	2008.06.17	2009.10.02
3 – Vállalatalapítás joga és a szolgáltatások szabadsága	2007.06.26	2009.12.21
4 – Tőke szabad áramlása	2009.10.02	2010.11.05
5 – Közbeszerzés	2008.12.19	2010.06.30
6 – Vállalati jog	2007.06.26	2009.10.02
7 – Szellemi tulajdonjogok	2007.03.29	2008.12.19
8 – Versenypolitika	2010.06.30	
9 – Pénzügyi szolgáltatások	2007.06.26	2009.11.27
10 – Információs társadalom és média	2007.06.26	2008.12.19
11 – Mezőgazdaság és vidékfejlesztés	2009.10.02	2011.04.19
12 – Élelmiszerbiztonság, állat- és növényegészségügy	2009.10.02	2010.07.27
13 – Halászat	2010.02.19	2011.06.06
14 – Közlekedéspolitika	2008.04.21	2010.11.05
15 – Energia	2008.04.21	2009.11.27
16 – Adózás	2009.10.02	2010.06.30
17 – Gazdasági és monetáris politika	2006.12.21	2008.12.19
18 – Statisztika	2007.06.26	2009.10.02
19 – Szociális politika és foglalkoztatás	2008.06.17	2009.12.21
20 – Vállalati- és iparpolitika	2006.12.21	2008.07.25
21 – Transz-európai hálózatok	2007.12.19	2009.10.02
22 – Regionális politika és a strukturális eszközök koordinációja	2009.10.02	2011.04.19
23 – Bírói testület és alapvető jogok	2010.06.30	
24 – Igazság, szabadság és biztonság	2009.10.02	2010.12.22
25 – Tudomány és kutatás	2006.06.12	2006.06.12
26 – Oktatás és kultúra	2006.12.11	2006.12.11
27 – Környezet	2010.02.19	2010.12.22
28 – Fogyasztói- és egészségvédelem	2007.10.12	2009.11.27
29 – Vámunió	2006.12.21	2009.10.02
30 – Külső kapcsolatok	2007.10.12	2008.10.30
31 – Kül-, biztonság- és védelempolitika	2010.06.30	2010.12.22
32 – Pénzügyi ellenőrzés	2007.06.26	2010.07.27
33 – Pénzügyi és költségvetési feltételek	2007.12.19	
34 – Intézmények	2010.11.05	2010.11.05
35 – Egyéb ügyek		

A következőkben a tanulmány a csatlakozást nehezítő korábbi fontosabb problémákat tekinti át, majd a jelenlegi problémákat tárgyalja részletesebben. Természetesen a korábbi problémák nem tűntek el teljesen, ma is meghatározzák a horvát mentalitást, illetve más módon, de tovább élnek a jelenlegi, csatlakozást gátló tényezőkben.

A csatlakozást nehezítő korábbi problémák

A korábbi, csatlakozást gátló problémák közül röviden négyet emelnék ki: a háborús bűnösök, közülük kiemelkedően Ante Gotovina ügyét, a közigazgatási reformmal kapcsolatos problémát, a védett halászati zóna felállítását, valamint a horvát-szlovén határvitát.

Háborús bűnösök, Ante Gotovina

A délszláv háború után, illetve ott történtek kapcsán létrehozott, Hágában működő Volt Jugoszlávia Nemzetközi Büntetőtörvényszék (ICTY) több horvát háborús bűnös ügyében nyomoz/nyomozott. A csatlakozási tárgyalások kapcsán leginkább Ante Gotovina neve merült fel. Ante Gotovina 1995-ben született Horvátországban és 1991-ben tért csak haza, miután a francia idegenlégióban szolgált és Dél-Amerikában is élt és dolgozott. 1992 októbere és 1996 márciusa között volt a Horvát Hadsereg parancsnoka, a Vihar hadművelet során az általános irányítási parancsnok pozíciót töltötte be. 2001-ben emeltek vádat ellene, azonban Gotovina nem volt hajlandó együttműködni, 2005-ig bujkált, amikor is a Kanári- szigeteken elfogták (ICTY honlapja, 2011). A bujkálás éve alatt a csatlakozási folyamatok igen lassan haladtak, elfogásával ténylegesen megindult az út a csatlakozás felé. 2010 áprilisában Ante Gotovinát a Hágai Törvényszék 24 év letöltendő börtönbüntetésre ítélte. Ekkor hoztak ítéletet két másik vádlott ellen is: Ivan Čermakot, aki 1991 és 1993 között a horvát kormány védelmi miniszter-helyettese volt, felmentették, míg Mladen Markačot, 18 év börtönbüntetésre ítélték (1994-től a horvát kormány speciális rendőrségének parancsnoka, teljes felelősséggel és hatalommal rendelkezett a speciális rendőrség működéséért és műveleteiért). Ante Gotovinát és Mladen Markačot is bűnösnek találták a következő vádpontokban: üldöztetés, deportálás, köz- és magántulajdon kifosztása, indokolatlan város-, falupusztítás, gyilkosság, emberiség elleni bűnök valamint kegyetlen bánásmód (ICTY honlapja, 2011).

A háborús bűnösökkel kapcsolatos probléma ezzel a perrel úgy tűnik, hogy megoldódott, pedig valójában nem. Az áprilisi ítélethirdetés előtt a horvát állampolgárok feszülten várták az ítéletet, sokan közülük egyáltalán nem tartják őket háborús bűnösöknek, inkább nemzeti hősöknek. A horvát katolikus püspökök előzőleg a volt tábornok felmentéséért imádkoztak, a zágrábi parlament aznap idejekorán fejezte be ülését, a főváros központjában pedig hatalmas kivetítőkről lehetett követni a bírósági eseményeket. A horvátok egyértelműen nem számítottak Ante Gotovina ilyen súlyos büntetésére, megdöbbenette őket. A politikai elit is így gondolkodik, jól jelzi ezt az, hogy az ítélethirdetés másnapján a horvát kormányfő „elfogadhatatlannak” tartotta a huszonnégy éves börtönbüntetést (HVG, 2011a).

Sok horvát többek között ezért egyre kevésbé támogatja az Európai Unióhoz való csatlakozást, hiszen a csatlakozás egyik gyakran hangoztatott feltétele az, hogy Horvátországnak együtt kell működnie a Hágai Törvényszékkel. Emellett sokak szerint a horvátok teljes joggal kérik számon a nyugati hatalmakon, hogy a honvéd háborút vívó és az agresszonnal fellépő katonai és rendőri alakulatok parancsnokai, vezetői miért kerülhettek a vádlottak közé, hiszen erre a történelem során nem volt precedens. Sokan hangsúlyozzák azt, hogy a második világháború győztes hadvezérei és politikusai sem lettek elítélve, holott emberek millióit telepítették át/ki Közép-Európából. A helyzet kényességét külföldön is felismerték, hiszen egyre többen emlegetik, hogy Horvátországnak inkább a saját hőseivel és nem a csatlakozási folyamatokkal kellene törődnie. Ennek a hangnak az ellensúlyozásaként az ítélet után a külföldi politikai elit is megmozdult: Angela Merkel német kancellár megerősítette abbéli óhaját, hogy Horvátország minél hamarabb az unió tagja legyen; Hillary Clinton pedig a Washingtonba látogató Ivo Josipović horvát államfőt biztosította az amerikai állam támogatásáról, valamint kiemelte az uniós csatlakozás fontosságát a térség stabilitása szempontjából. Ezek mellett az ICTY főügyésze elutazott Zágrábba, hogy a további együttműködésről megbizonyosodjon. (Mátraházi, 2011)

Minden kétséget kizáróan a per lezárulta – hasonlóan a 2005-ös letartóztatáshoz - újabb lökést adott a csatlakozási folyamatnak, az ítélet kihirdetése után pár nappal két újabb fejezetet (11. és 22.) zártak le, amelyek a mezőgazdasággal és vidékfejlesztéssel, illetve a regionális politikával foglalkoztak. Kérdés azonban, hogy a külföldi politikai támogatás, illetve az, hogy Horvátország még közelebb került a csatlakozáshoz, elég lesz-e ahhoz, hogy megváltozzon a horvátok véleménye, ne csökkenjen tovább a lakosság körében a csatlakozást támogatók köre (az Eurobarometer felmérései szerint évek óta csökken a támogatók köre). Ha ez a helyzet nem változik, a csatlakozás előtt tartandó horvát csatlakozásról szóló népszavazás megghiúsíthatja a csatlakozást, kiváltképpen akkor, ha az Európai Unió – hasonlóképpen a korábbi évekhez – még tovább tolja a csatlakozás időpontját.

Közigazgatási reform

Éveken keresztül a közigazgatási reform lassú előrehaladása hátráltatta a csatlakozás folyamatát. A reform azért volt szükséges, mivel a tulajdonjogi viszonyok rendezetlenek voltak, elsősorban a telekkönyvek rendezése volt a cél. Ez a probléma megoldódott, a Bizottság elégségesnek ítélte meg e téren az előrelépéseket, azonban a háttérben egy másik probléma is húzódik, húzódik, mivel ez a korábbi probléma részben korrupciós probléma is (melynek részletezését lásd a későbbiekben).

ZERP: védett halászati zóna felállítása

A 23870 négyzetkilométeres zónát, amely bizonyos helyeken az Adriai-tenger közepéig kiterjeszti Horvátország fennhatóságát, még 2003-ban hozták létre, Zágráb szerint azzal a céllal, hogy megóvják

halállományukat és korlátozzák a tengervíz szennyezését. Az övezet átlépésének tilalma egészen 2008. januárig nem volt érvényes az unió tagállamaira, amikor is Horvátország kiterjesztette az Európai Unió tagállamaira is, amely óriási vitát és ellenállást váltott ki, kiváltképp a szomszédos, a térségben érdekelt uniós tagállamok körében. Szlovénia a vitatott szlovén-horvát tengeri határ, valamint a nemzetközi vizekre való kijutása miatt ellenezte a zónát, Olaszország pedig szeretett volna a jövőben is szabadon halászni az Adrián, ahol sokkal erősebb flottával rendelkezik, mint Horvátország. 2008. március 15-étől Horvátország felfüggesztette a rendelkezés érvényesítését EU halászhajókkal szemben.

Horvát-szlovén határvita

2000 decemberétől 2009 októberéig Szlovénia erőteljesen blokkolta a horvát csatlakozási tárgyalásokat, mert a tengeri kijáratról majdnem két évtizede tartó vitája volt Horvátországgal (több fontos csatlakozási fejezet lezárására mondott nemet Szlovénia). Ezt megelőzően Horvátország többször ajánlotta nemzetközi döntőbíróóság igénybevételét, hogy a problémát rendezzék, de Szlovénia azt elvetette. A szomszédos ország úgy vélte: a blokkolással jobban kikényszerítheti a számára kedvező döntést, követeléseit a vitában. A határvitáról az Európai Unió kérésére, illetve közbenjárására nemzetközi döntésben „arbitrage”-ban állapodtak meg, és úgy tűnik ezzel rendeződött a vita. De ez nem jelenti azt, hogyha a két félnek egymással bármilyen más kérdésben nézeteltérése támadna, amit nem tudnak megoldani, Szlovénia nem tudná tovább lassítani Horvátország csatlakozási folyamatát (legvégsőbb esetben megvétózhatja csatlakozását).

A csatlakozást halogató további, aktuális problémák

A fentebb említett négy lezáratlan fejezet közül a legnagyobb kihívást a 23-as, *igazságszolgáltatással*, bírói testülettel és alapvető jogokkal foglalkozó fejezet jelenti. 2011 márciusában az Európai Bizottság (2011) kiadott egy köztes jelentést arról, hogy Horvátország milyen feladatokat oldott meg a fejezettel kapcsolatban, mennyire haladt előre a teljesítése kapcsán, illetve milyen további feladatai vannak e téren. A 23-as fejezetet 2010 júniusában nyitották meg, azóta a fejezettel, illetve annak teljesítésével kapcsolatban történtek előrelépések, azonban összességében Horvátországnak még elég sok tennivalója akad, míg végleg lezárhatják azt (vagy ha politikai okok miatt le is zárják, a teljesítéssel kapcsolatban még számos kihívás áll az ország előtt). A fejezet az alábbi négy területet fedi le: 1) igazságszolgáltatás, 2) korrupció elleni harc és szervezett bűnözés, 3) alapvető jogok, valamint a már fentebb is említett 4) ICTY-nal való együttműködés.

Az igazságszolgáltatás területén Horvátország számos reformot vezetett be, megerősítette az igazságszolgáltatás függetlenségét, kellően biztosítja a pártatlanságát illetve szakszerűségét, azonban nem tudják biztosítani az igazságszolgáltatás objektivitását, átláthatóságát, illetve elszámoltatható önszabályozását. Emellett probléma az is, hogy habár összességében javult az igazságszolgáltatás hatékonysága (amit legjobban a hátralévő ügyek számával lehet mérni, amiknek számát 2009 decembere és 2010 decembere között 795 722-ről 785 561-re, azaz 1,3%-kal csökkentették), a legalább három éve tartó civil ügyek száma 3,8%-kal nőtt, valamint a legfontosabb bíróságokon (Zágráb és Split) nagy az elmaradás.

A *korrupció* még mindig jelentős problémákat okoz az országban, főleg a közszférában, és azon belül is a közbeszerzések területén. Előrelépés azonban, hogy a korrupcióval és szervezett bűnözéssel foglalkozó iroda működési kapacitása megfelelő, a rendőrség hatékonysága nőtt, megfelelő számú szervezett bűnözéssel kapcsolatos ügyet tárgyalnak jelenleg a bíróságok, valamint a legfelsőbb fokú korrupciós ügyeket is jól kezelik, gyorsan emelnek vádakát, akár a legfelsőbb vezetők ellen is. Ennek ellenére az országnak még bizonyítania kell, hogy hatékonyan tudja kezelni ezeket a vádakát a bíróságok előtt is. Korrupciós ügyre kitűnő példa a Podravka ügy, amikor is a legnagyobb horvát élelmiszer vállalat négy vezetőjét vették őrizetbe, a gyanúsítottak becslések szerint 250 millió kunával (kb. 35 millió euróval) károsították meg a vállalatot (amelynek legnagyobb résztulajdonosa a horvát állam). A vezetők különböző pénzügyi visszaélésekkel próbálták meg felvásárolni maguknak a vállalat részvényeit, amihez a cég pénzt használtak fel. Legutóbb pedig Ivo Sanader körül alakult ki egy komoly korrupciós botrány, amely mára egy magyar vonatkozással is kiegészült, mivel egy horvát lap szerint Hernádi Zsolt, a MOL vezérigazgatója, megvesztegette a volt horvát kormányfőt, és így szerezte meg az INA horvát olajipari vállalat feletti ellenőrzést bő két évvel ezelőtt. Habár még a vádak nem erősítette meg a horvát ügyészség, az ügynek még nincs vége. Emellett felröppent egy olyan hír is, miszerint felfedeztek egy különös hitelszerződést az OTP és a Podravka között, amely mögött Damir Polancec volt horvát gazdasági miniszter és a MOL közötti megállapodás állhat, és amely szerint a Podravka ügy vett fel tavaly az OTP-től hitelt saját részvényeinek megvásárlására, hogy arra az INA vállalat részvényei jelentették a fedezetet (habár a Podravkának nem

voltak ilyen részvényei) (HVG 2011b). A korrupciós botrányok mindennaposak az országban, nap mint nap derülnek ki újabb korrupciós botrányok és vádak. A Transparency International korrupciós érzet rangsorában 2010-ben Horvátország a 62. helyen állt (összehasonlításképpen Magyarország csupán az 50. helyen található), de javulásként értelmezhető az, hogy 2009-ben a 66. helyet kapta csupán. Azonban a korrupciós érzet index alapján ugyanannyira korrump az ország (mindkét évben 4,1-et kapott a 10-es listán, ahol az 1 – a nagyon korrump, 10 – legkevésbé korrump országot jelöli). (Transparency 2011)

Az *alapvető jogok* területén, azon belül is a kisebbségi jogok biztosítása terén is történtek előrelépések: a kisebbségek helyzete (kiváltképp a szerb kisebbségeké) javult az oktatás, valamint a foglalkoztatási kilátások területén, de még nem megfelelő mértékben, a közsférában a foglalkoztatottságuk meglehetősen alacsony mértékű. Ennek előmozdítása érdekében a Bizottság azt javasolja, hogy a horvát kormány készítsen az ügyben hosszú távú terveket (statisztikákkal alátámasztva), valamint tanulmányokkal tárja fel azokat a hiányosságokat, amik miatt a foglalkoztatottsági helyzet a szélesebb körű közsférában nem javul. A menekültügy területén is akadnak hiányosságok: habár Horvátország bevezette a korábban szerbek lakta házak rekonstrukciójának akciótervét, azt csak részben teljesítette, a 2009-re vállalt kötelezettségeit nem sikerült teljesítenie, kevesebb házat újjított fel a vállaltakkal szemben, és még így is számtalan házrekonstrukció várat még magára. (Emellett a Bosznia-Hercegovinában élő horvátok helyzete sem megoldódott, sokan szeretnék, ha ők is Horvátországhoz tartoznának, ott élnének.) Az emberi jogok biztosítása terén is akadnak még hiányosságok: a romák jogai védelmének és integrációjának megvalósulása még hiányos (még nem sikerült implementálni az erről szóló akciótervet), a szólásszabadság még mindig erőteljesen korlátozott, valamint a diszkriminációt sem sikerült visszaszorítani.

A már korábban is említett probléma az ICTY-nal való együttműködés, leginkább a kért okiratok kiadása (főleg azon dokumentumok felkutatása halad vontatottan, amelyek az 1995-ös Vihar hadműveletre vonatkoznak). Ennek hátterében az áll, hogy a világ szerinti háborús bűnösöket a horvátok többsége, köztük a politikai elit is, nemzeti hősként tisztelik. Jelenleg ez kényes téma a fentebb említett okok miatt, de valószínű, hogy az Európai Unió továbbra is ehhez a kritériumhoz fogja kötni leginkább a fejezet lezárását.

A *versenypolitika* fejezete jelent még jelenleg nagy kihívást az ország számára. Ahhoz, hogy az Európai Unió tagállamként állja majd a versenyt Horvátország, szükséges az adminisztráció és a bíróságok további reformja, illetve a munkaerőpiac rugalmasabbá tétele. A *Doing Business* rangsorában a 84. helyen szerepel (a 183 ország közül), ami azt jelenti, hogy még nem teljesen megfelelő az üzleti környezet a vállalatok számára, bár az elmúlt években jelentősen javította azt, például könnyebbé tette a vállalkozások indítását (egy évvel korábban csak a 89. helyen állt, a vállalatok indítása területén egy év alatt 44 helyet javított). Legnagyobb beruházásokat gátló tényezők az építési engedélyek megszerzése, valamint nem megfelelőképpen védik a befektetők jogait (World Bank 2011). Az infrastrukturális beruházások területén is jelentős hiányosságok vannak, az állami tulajdonban lévő vállalatok még mindig jelentős állami támogatásokat kapnak (legjelentősebb a nemzeti vasúttársaság, a Hrvatske Željeznice – HŽ). Ezek az állami vállalatok jelentős veszteséggel működnek, illetve hatékonyságuk növelésére lenne szükség. A legnagyobb versenyképességet gátló tényezők a kormányzat nem megfelelő hatékonysága, a korrupció, az adószabályozások, a magas adóráták, illetve a pénzügyi forrásokhoz való elégtelen hozzáférés (World Economic Forum 2010). A nagyprivatizáció területén nem került sor jelentős változásra, az elmúlt években csupán az INA privatizációja haladt előre, amely eredményt beárnyékolja az a legutóbb felröppent javaslat, miszerint külföldi befektető ne szerezhesen többségi tulajdont, maximum 49%-át birtokolhatná a részvényeknek. Ha Horvátországnak végre sikerülne privatizálnia a hajóipart, az jelentősen növelné elkötelezettségét a privatizáció mellett.

A csatlakozás vége?

Amint a fentiekből is láthattuk, Horvátország a csatlakozás kapujában áll, ami többek között a soros magyar elnökségnek is köszönhető, hiszen hazánk sok erőfeszítést tett annak érdekében, hogy lezárják a csatlakozási tárgyalásokat. Ha ez nem is sikerült teljesen, azonban sikerült néhány fejezetet lezárni, és az Európai Unió támogatását is elérni ez ügyben. A csatlakozási tárgyalások mindenképpen a vége felé járnak, amit többek között Ante Gotovina és Mladen Markač elítélése is nagyban előrevitt.

Azonban amint láthattuk, még számos megoldandó feladat vár Horvátországra, kiváltképpen az igazságszolgáltatás területén (de akadnak hiányosságok a versenypolitika területén is).

A korrupció mindennapos az országban, a kisebbségek jogainak biztosítása, valamint az ICTY-nal való szorosabb együttműködés várat még magára. Utóbbi azért is kényes téma, hiszen a horvátok többsége nemzeti hősként tekinti azokat az embereket, akiket a világ háborús bűnösneként tart számon. Emiatt egyre inkább nő az euroszkepticizmus a horvátok körében, ami akár majd meg is akadályozhatja az uniós csatlakozást. Az euroszkepticizmust az is növeli, hogy az Európai Unió évek óta csak halogatja a csatlakozás időpontját, pár éve még 2009-es csatlakozásról beszéltek, amely időpontot az idő előrehaladtával folyamatosan csak halogatta, míg mára a legkorábbi időpont 2013. július 1.

Zárszó

A hiányosságok ellenére Horvátország véleményem szerint kész a csatlakozásra, a legutóbb csatlakozott két államhoz képest jóval fejlettebb és sokkal jobban teljesíti a csatlakozási kritériumokat. Évek óta elkötelezett a csatlakozás mellett és jelentős javulásokat ért el a hiányosságok területén. Viszont az is jogos az Unió részéről, hogy az ország igazságszolgáltatása ne csak papíron legyen megfelelő, hanem a gyakorlatban jól működjön, ezt pedig nem egyszerű meggyőzően bizonyítani. Horvátország ezekben a kérdésekben komoly szigorra számíthat az EU nagy tagállamainak részéről, mivel azok nem kívánják megismételni a bolgár és a román csatlakozás idején elkövetett hibákat, mivel úgy vették fel e két országot, hogy az igazságszolgáltatás és a korrupció elleni küzdelem terén is komoly nehézségekkel küzdöttek. Ezt a mai napig nehezményezik egyes országok. Emellett az Európai Unió belső állapotai is csak halasztják a felvételt. A 2008-2009-es globális válság súlyos problémák elé állították az uniót, ezen kívül a jelenlegi „eurózóna-válság” is csak késleltető hatású. Remélhetőleg az Európai Unió hamar megoldja súlyos belső problémáit, amelyek egyértelműen elsőbbséget élveznek a bővítéssel szemben. Remélhetőleg tovább már nem húzzák a csatlakozási tárgyalásokat, és sem az Európai Unió 27 tagállama, sem a Horvátországban tartandó népszavazás nem fogja megghiúsítani a csatlakozást, hiszen Horvátország felvétele mindenki számára előnyös lenne.

Források:

EurActiv (2011): „Heteken belül” lezárulhatnak a horvát csatlakozási tárgyalások, 2011.06.07. (lekérdezve: 2011.06.23.)

European Commission (2011): Interim Report from the Commission to the Council and the European Parliament on Reforms in Croatia in the Field of Judiciary and Fundamental Rights (Negotiation Chapter 23)

HVG (2011a): A horvátok megdöbbenek Gotovina büntetésén, 2011.04.15. (2011.06.23.)

HVG (2011b): MOL-INA balhé, olaj a tűzre, 2011. június 21. (2011.06.23.)

ICTY honlapja: www.icty.org (2011.06.23.)

Mátraházi Tibor (2011): Horvátország a Gotovina-per árnyékában. Kitekintő.hu 2011. május 19. (2011.06.23.)

Transparency International (2011) honlapja: http://transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi (2011.06.26.)

World Bank (2011): Doing Business rangsor, <http://doingbusiness.org> (2011.06.26.)

World Economic Forum (2010): The Global Competitiveness Report 2010-2011, Geneva, Switzerland

*

dke@southeast-europe.org
www.southeast-europe.org

© DKE 2011.